

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

V A B I L O

na

shod dolenjskih kmet. podružnic,

kateri bode

v Novem mestu, v ponedeljek dné 10. junija t. l. *)

Zborovanje se bode vršilo v mestni dvorani.

Začetek ob 10. uri dopoludne.

Na dnevnem redu so poleg nagovora in volitve predsednika zborovanju sledeča vprašanja:

1. S kakim plemenom je zboljševati dolenjsko goved in kaj je sploh ukreniti za povzdigo govedoreje na Dolenjskem?
2. Kako je pospeševati prašičjo rejo na Dolenjskem?
3. Kaj je ukreniti dolenjskim podružnicam, da bi dobile cenejšo živinsko sol?
4. Predlogi dolenjskih podružnic.

Popoludne ob 4. uri bode izlet na Grm, kjer si bodo udeleženci lahko ogledali kmetijsko šolo in njene nasade.

Udeležba je vsakemu dovoljena in se vabijo s tem k obilni udeležbi vsi napredujoči gospodarji po Dolenjskem.

Kmetijska podružnica v Novem Mestu,
dné 10. maja 1895.

ODBOR.

V A B I L O.

Častiti udje dijaškega podpornega društva v Novem Mestu se uljudno vabijo k

OBČNEMU ZBORU.

ki se bo vršil v sredo 19. junija ob 5. uri popoludne v konferenčni sobi c. kr. gimnazije.

Na dnevnem redu je:

1. poročilo o delovanju društva v šolskem letu 1894/5,
2. volitev dveh pregledovalcev računov,
3. volitev novega odbora.

V Novem mestu, 25. maja 1895.

Dr. Fr. Detela,
načelnik.

*) V zadnjem listu se je po pomoti tiskalo 27. maja t. l.

V A B I L O

k

ljudskemu shodu,

katerega priredi

„kat. polit. društvo za Dolenjsko“

v Črnomlju binkoštni ponedeljek ob polu 4 popoludne.

VSPORED:

1. Župnik F. Schweiger: O katoliški ljudski stranki.
2. Vodja R. Doléne: O gospodarskih stvareh na Belokranjskem.
3. Slučajnosti.
4. Nabiranje udov v katol. politično društvo.

K obilni udeležbi vabi

ODBOR.

Gospodarske stvari.

Na shod dolenjskih kmetijskih podružnic v Novomestu!

Že zadnjič smo na kratko opisali namen temu shodu, ki se priredi v središču Dolenjske, v prijaznem Novem mestu.

Če si ogledamo vabilo nekoliko natančneje, vidimo, da stoje na dnevnem redu razprave, ki so prevažne za zboljšanje živinoreje po Dolenjskem, tako da je shod popolnoma času primeren. Odo-bravati moramo tedaj dobro misel in le želimo, da bi se shod svojemu važnemu namenu primerno izvršil s popolnim uspehom ob mnogobrojni udeležbi zavednih Dolenjcev.

Za zboljšanje živine po Dolenjskem potrebujemo še mnogo podpore. Zlasti bode pri tem gledati na to, da zboljšujemo našo goved kolikor moči povsod z enakošnim plemenom, ki je pripravno za naše kraje. Naša goved je sedaj mešana z različnimi plemeni. Od tod prihaja velika razlika v živini, bodi-si gledé rasti in barve, kakor tudi gledé užitka, katerega dobivamo od nje. Da ob takih razmerah ne pridemo z našo rejo do zelenega vspeha, je jasno. Važno je tedaj vprašanje, katero pleme je za naše kraje najpriprav-

nejše, da se z njim zboljšuje goved po vsih okrajih Dolenjske.

Po Dolenjskem trpi govedoreja tudi zaradi pomanjkanja bikov. Po Gorenjskem in Notranjskem imajo že od nekdaj dosti bikov, tako da je že zaradi tega govedoreja po teh krajih bolj napredovala kakor pri nas. Z novo postavo se ne bode vsega doseglo; treba bode še drugače skrbeti, da se popolni število bikov, in da se preskrbe potrebni biki za naše kraje. Tudi o tem vprašanju se bode pri shodu obravnavalo in stavilo primerne predloge.

Število goveje živine narašča. To bi bilo prav, če bi se povečala tudi množina krme od leta do leta. Žalibog pa, da je ravno narobe. Koder se je še pred leti kosila krma in pasla živina, tam so njive, na katerih se prideluje živež potreben za ljudi, ki se tudi množé in kateri morajo tudi živeti. Res si s pridelovanjem detelje veliko pomagamo, žalibog da imamo za to premalo prostora. Kako bode v bodoče skrbeti Dolenjecem za to, da bi se pridelalo več krme, tudi to vprašanje pride v razgovor.

— Naša živina nam daje še premalo koristi, ker ne moremo njenih izdelkov dobro razpečavati. Skrbeti bode, da se tudi v tem oziru kaj ukrene in pomaga gospodarjem do lažje prodaje mleka in mlečnih izdelkov.

Prašičja reja je za Dolenjce največjega pomena; ona nam obeta poleg govedoreje najboljši dohodek v gospodarstvu in sploh boljšo bodočnost, zlasti sedaj, ko imamo železnico. Treba je, da se lotimo tudi naše prašičje pleme zboljšavati, posebno po tistih krajih, kjer se pečajo gospodarji z rejo plemenih svinj.

Za živinsko sol imamo sedaj že drugo postavo, a tudi ta nam ne more biti všeč, ker nam dela prevelike zapreke, preveč sitnostij, pisarij in stroškov, da bi zamogli kupovati tako dolgo časa obljubljeno in tako željno pričakovano sol. Kakor se čuje, ta sol tudi ni dosti prida. Tudi o njej se bode razgovarjati pri shodu.

Razun teh vprašanj pridejo v razgovor predlogi podružnic, tičočih se vinogradarstva itd. Gledé nove vinoreje imamo že nekaj izkušenj. Treba jih bode pri shodu razodeti, da se čim prej okoristimo z njimi po vsem Dolenjskem.

Popoldne bode izlet v kmetijsko šolo na Grm, kjer si bodo udeleženci ogledali njene prostore, učna sredstva, nasade, trtnice, ameriške vinograde itd. To bode strokovni izlet, ki bode v vsakem oziru podučen, zlasti za tiste, ki še niso imeli prilike, ogledati si ta deželni zavod.

Ves dnevni red shoda bode tedaj podučen za vsakega. Želimo tedaj, da bi se ga za napredek vneti dolenjski gospodarji udeležili v obilem številu,

ker le z združenimi močmi bode mogoče rešiti lepo nalogo, katero si je stavil ta shod v povzdigo kmetijstva po Dolenjskem.

V čem manjka dolenjskemu kmetovalcu ponosa?

Čisto kratek odgovor na to vprašanje je: v govedoreji. To velja posebno o kmetovalcih vinorodnih krajev. Gorenjec, Notranjec (posebno okolo Slavine in po Blokah) kako ponosna sta na svojo lepo govejo živino. Vsak si prizadeva do lepega, posebno pa pravega plemena dospeti, ter si ga tudi ohraniti. Ponosen je na lepe krave, lepe voli. Na Dolenjskem je ta ponos žal, le malokje najti; v vinorodnih krajih pa odločno najmanj. Kako malo istinito lepe goveje živine se po hlevih teh krajev nahaja. In to ni vesela, pač pa žalostna prikazen.

Pomanjkanje travnikov navaja se rado kot prvi vzrok tej prikazni. Pravi se tudi, to je jako napačno, da živinski kupčevalci vse najlepše krave pokupijo ter v Trst odženó. Pomanjkanje lepih bikov, navaja se isto tako po vsej pravici, kakor tretji vzrok nelepe govedi. Mi bi smatrali ta vzrok za prvi. Pa tudi on ima svoj pravi izvir v pomanjkanju pravega ponosa gospodarjev na lepo govejo živino. Ako bi gojili naši dolenjski gospodarji za lepo govejo živino pravi ponos, ako bi jim ne bila marsikje skoraj poslednja briga, bilo bi vsemu temu gotovo drugače. Pri pravem ponosu skrbel bi namreč vsak gospodar po vsej mogočnosti za to, da bi ovire govedoreje kolikor le mogoče odstranil ali vsaj bistveno zmanjšal. Kako da bi se pa te ovire lahko zmanjšale, o tem hočemo svoje mnenje razodeti.

Travnikov res da v dostih krajih Dolenjske močno pomanjkuje. Koliko je pa tudi takih travnikov, kateri bi se kaj lahko z osušenjem, ali pa z namakanjem, z uporabo travniške brane v veliko veliko boljše spremenili. Spremenili bi se lahko tako, da bi dajali veliko več in tudi veliko boljše krme, kakor jo dajejo v zdajšnjem stanu. Spremenili bi se v take osobito z vsakoletno uporabo travniške brane in poglavito pa z gnojenjem. Hleyskega gnoja pa tukaj niti ne upoštevamo. Predobro vemo sami, da ga v vsakem gospodarstvu vsako leto za poljedelstvo več ali manj pomanjkuje, v vinogradih pa kar popolnoma. Tukaj mislimo pred vsem na gnojnico in potem na umetna gnojila, na kajnit, Tomaževo žlindro. Koliko se neki po Dolenjskem takih gnojišč nahaja, katera bi bila tako urejena, da bi se gnojnica leto za letom na eni in isti sadni vrt ali travnik, ali pa kar naravnost v sosedni potok, reko, ne odtekala, ampak v posebni jami nabirala? Zginljivo malo je takih gnojišč, da

skoro nič jih ni, največ pa takih, da se gnojnica iz gnojišča odteka. Kjer se odteka leto za letom na en in isti sadni vrt, travnik, tam je pregnojno. Tam raste trava veliko prebujno, ona kaj rada poleže, pri tleh oprhne, tako, da jo živali niti rade ne žró. Preveč je travi na takih mestih pognojeno, med tem, ko so travniki sicer čisto pusti, kaj majhen pridelek donašajoči. S tem, da se gnojnica od gnojišča odteka, odteka iz gospodarstva leto za letom denar — zlato, že celo, ako se kar v potok ali pa reko odteka.

Ako se pa gnojnica v posebni jami zraven gnojišča nabira, in iz te v poznem jesenskem, ali zimskem, ali zgodnjem spomladanjem času na vse travnike enakomerno razvozuje, ohrani in pomnožuje se v gospodarstvu prav nevedoma leto za letom denar; zlato se iz njega ne odteka. Pravilno uporabljena gnojnica podvojuje, da še više povečuje pridelek krme, torej nikar jo zametovati!

Umetna gnojila, kakor kajnit pomešan s Tomaževo žlindro, ali pa Tomaževa žlindra pomešana s pepelom, ter pozno na jesen ali pa pray zgodaj na spomlad po pustih suhih travnikih, ali pa tudi po prevlažnih raztrošena, učinkuje kar čudovito, neverjetno. Denar, katerega se za taka gnojila potrosi, nosi pač stotere obresti. In vsa čast in hvala gre naši slavni „c. kr. kmetijski družbi“, da se je i ona po izgledu družih kmetiških družb, uvaževanja ter razprodajanja takih umetnih gnojil lotila. Prežalostno pa je, da se ravno na Dolenjskem umetnih gnojil tako malo naročuje ter uporabljuje. Celi vlaki umetnih gnojil bi morali na Dolenjsko dohajati, ne pa posamezne vreče. In ako bi se moral gospodar zadolžiti, da si jih nakupi, stori naj to, kajti boljšega posojila si ne more želei niti misliti. Privaditi se je treba že vendar enkrat tudi travnik obdelovati, to je osuševati, namakati, s travniško brano prevlačevati, posebno pa jim gnojiti. Leto za letom jih le kositi ter popasovati, torej leto za letom jih izsesavati, obdelovati pa čisto nič, to se pravi živinarstvo zatirati, lastno gospodarstvo uboževati.

Pomanjkanju krme prišlo bi se po Dolenjskem tudi s tem jako v okom, ako bi se na njivah več krmskih rastlin (detelje, pese itd.) pridelovalo, pridelovanje žita pa le na najpotrebnejšo množino zožilo. Žita za prodaj naj bi se niti ne pridelovalo, še najmanj pa z izgovorom, da je treba slame za živino krmiti. Manj ko le mogoče slame, več ko le mogoče mrve živini pokladati, to mora biti vsakemu pravemu gospodarju uzor, katerega doseči si mora vedno prizadevati. Prazno slamo mlatiti, smatramo za nespametno, slamo, že celo samo (po žalostnem izgledu nekaterih dolenjskih grajščakov!) krmiti, smatrati mora tudi vsak pameten gospodar zelo

za isto. Ponosen bodi toraj vsak dolenjski gospodar na kar le mogoče obilo pridelovanje krme, in prvi pogoj za udomačenje ponosa na lepo govejo živino bode dosežen.

Pokupovanje, drago pokupovanje lepih krav po Dolenjskem, ter odvažanje teh v Trst, to za vzrok pomanjkanju lepe goveje živine smatrati, je — da ne rečemo več — malo modro. Sam Bog dal, da bi se dosti takih krav z Dolenjskega prodati zamoglo. — ali to goditi bi se zamoglo še le potem, ko bi bili po dozdej navedenih sredstvih neobhodno potrebni pogoji doseženi, hleve z lepo živino napolniti, v toliko napolniti, da bi premajhni postajajati pričeli. (Dalje sledi.)

Shod v Kostanjevici

se je zvršil jako sijajno. V nedeljo 26. maja popoldne ob 4. uri je bilo zbranih na določenem mestu nad 800 poslušalcev, ne le domačih, temveč tudi iz sosednih župnij, iz šentjernejske, svetokriške, raške, cerkljanske in škocijanske. Načelnik društva, župnik A. Fettich-Frankheim, je otvoril shod in pozdravil navzoče. Nato je nastopil prvi govornik dr. Marinko, ki je govoril, kak pomen ima naše društvo za Dolenjsko. Kazal je nevarnost in škodljivost liberalizma, ki v svoji sebičnosti zatira vsakega, ki je šibkejši, ubožnejši od njega. Katoliška stranka pa se drži krščanskega načela: Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe.

Liberalizem je tudi sovražnik našega imetja in blagostanja. Tudi to vsled istega načela: moč je nad pravico. Liberalizem je vpeljal krivo naziranje, da je denar vse, delo, nepremično blago nič, in človek le toliko, kolikor stori ali ima. Torej meri človeka z istim merilom, ko tovarno živino, popolno abstrahira od njegove duševnosti. Posledica vsega je žalostna prikazen naših dni: Kapital — denar — stiska in si izkorišča ubožnejše ljudstvo; tam so ogromne svote v rokah malo izvoljenih — in tu milijoni nemaničev. Nekdaj ni bilo tega, ker sploh ni bilo liberalizma. Vera je še živo tlela v srcih, dandanes je vera zamrla zlasti v srcih tistih, ki bi bili poklicani delati za blagor ljudstva. Torej, hočemo izboljšati razmere, mora vera živo versko prepričanje zopet oživetiti. In hvala Bogu, jelo se je že obračati na bolje tudi v naši ljubi Avstriji. V cesarski prestolnici treščili so ob tla združeni kristijanje židojsko-liberalnega zmaja. In tako je prav! Kristijan bodi gospodar v lastni deželi. Skrbeti moramo, da se to povsod zgodi in v ta namen treba se je združevati. V društvu je moč. Treba potem voliti krščanske može, ne le po imenu, ampak tudi po mišljenju v postavodajalne zборе, in tudi postave bodo potem krščanske. (Dalje prihodnjé.)

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Istrske deželnozborske volitve so se zvršile kakor se je lahko vedelo že naprej. Lahoni so si obdržali večino. Hrvaško-slovenski kandidati so bili izvoljeni v kmečkih občinah, kakor je bilo doslej. V mestnih volitvah pa so prodrli povsod Lahi, le v Voloskem je zmagal Hrvat dr. Stanger.

Namesto Kalnoky-ja, odstopivšega **ministra za vnanje stvari**, je stopil grof Goluhovski. Hvalijo ga kot nadarjenega in modrega državnika.

Kaj je novega po širokem svetu?

Pri volitvah na **Laškem** je zopet zmagal Crispi s precejšno večino. Med poslanci je tudi 31 židov. Kakor se kaže, ne bo še kmalu napočil dan rešitve laškemu ubogemu ljudstvu.

V **francoski** zbornici se je neki poslanec pritoževal, češ, da vojaki postajajo preveč pobožni in da se ustanavljajo med njimi verske bratovščine, kakor da bi bilo vse to nevarno za vojaštvo in za celo deželo. Uprav v istem času pa je vlada sama odlikovala z odličnim križcem usmiljeno sestro, ker se je za časa kužne bolezni med vojaki posebno odlikovala. Čudno je to! A človek, ki si upa pobožnost smatrati kot upornost, je ali blazen ali pa skrajno hudoben.

V **nemškem** državnem zboru se je zadnje dni pokazalo precejšnje nasprotstvo med različnimi strankami. Liberalci, ki prevladujejo, kmetijski stan popolno zanemarjajo. Socijalno-demokratski poslanci pa pri vsaki priložnosti pokažejo, da nočejo več spoznavati cesarja kot svojega vladarja. Hitro gre naprej!

Piše se nam:

Z Grma. — Prošlo nedeljo 26. maja, prišel je v kmetiško šolo na Grm vladni svetnik gospod vodja Ed. Mach. Visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo odposlalo ga je, da šolo samo in celo njeno gospodarstvo natanko pregleda. V spremstvu namestnika deželnega glavarja, gospoda dr. Papeža, storil je to 26., 27. in 28. maja. Ogledal si je vse šolske prostore, učne pripomočke, spise in risarije učencev, katere je tudi iz več predmetov po učiteljih izpraševati dal. Ogledal si je tudi vse gospodarske prostore, in razum šolske hoste sploh celo posestvo prav natanko.

Z Záplazu na Dolenjskem. — [Raznoterosti.] Po vseh časnikih bere se to vspomlad največ o zemeljskem potresu, kojega smo tudi tukaj na božjepotnem griču na Záplazu zelo čutili. Prvič velikonočno nedeljo večer o polu dvanajsti uri. — Potres se je tu tisto noč ponavljal večkrat ter prizadel tukajšnji cerkvi nekoliko poškodb.

Malotni potres se je doslej tu ponavljal čestokrat. Veliko Ljubljancev in drugih romarjev je prišlo te dni to božjo pot obiskat vsled potresa.

Dné 29. malega travna pa je semkaj prišla procesija iz Šentjurija pod Kumom z gosp. župnikom Jan.

Vidergarjem, broječa kakih 500 ljudi, zarad tresočee se zemlje.

Letos je res težka zemlja za obdelovanje, ker se ni prezebila pod snegom.

Pred tremi tedni je naša čateška kmetijska družnica tu na Záplazu priredila zemljo za trtnico in drevesnico, v kojoj smo že vsadili mnogo ameriških trt in vcepljenih drevesec iz šolskega vrta.

Popotni g. učitelj Frančišek Gombač je onday prišel nas poučevat, kako naj se pravilno trsje in drevesca vsade. Izrazil se je, da v tej zemlji bode dobro vsevalo trsje in sadje, rekoč da časoma postane ta trtnica pravi kinč Záplazu in vzorec božjepotnikom, zlasti Dolenjcem, ki v obilem številu semkaj dohajajo.

V—v.

— **Iz Dobrove 27. maja.** — [Potres in drugo.] Tudi tukaj smo imeli dné 14. aprila ob 11. uri 17 min. po noči hud in grozovit potres. Prvi sunki bili so najsilnejši, med njimi bilo je 8—9 prav močnih. Do danes, ko to-le pišem, naštel se je pri nas vsega skupaj že celih 135 potresnih sunkov. Prvi sunek bil je vrtikalen in najstrašnejši, ki se je bil pa spremenil v pravo rešetanje, katerega ni hotelo biti konec; ta je prišel od jugo-večernej strani. Vsi drugi prihajali so pa potem sporedno od izhoda in izhodo-severa. Ta silni element podrl je v našej fari precej dimnikov, razsul več manjših in večjih obokov, a vsa zidovja več ali manj razprezal.

Ljudstvo bilo je vse preplašeno in zbegano; skoz cele 14 dni prenočevali so ljudje s prav redkimi izjemami izvan navadnih bivališč: po šupah, podih, čebelnakih in tudi kar na prostem pod sadnim drevjem. Nekaj bivališč bode treba do tal podreti in na novo pozidati. V celej fari pa ni skoraj nobene hiše, izvzemši lesene, pri kateri bi ne bilo za potresom prav nič popravljati. Farna cerkev bila je zaprta od dné 20. aprila pa do dné 5. t. m. Med podružnicami trpela je največ ona v Gabriji, najmanj pa ona v Brezji; le na Hruševem ostala je popolno nepoškodovana. Župnišče bilo je pa v drugem nadstropji hudo razrešetano.

Med dnevi potresa došlo bilo je le-sem na Dobrovo k Materi Božji več procesij iz raznih krajev; vseh pobožnih udeležencev skupaj pri tem bilo je gotovo okroglo število do nad 14.000.

V to odločena komisija nacenila je v našej fari 29.325 gld. škode, ki jo je napravil potres; pri tem jemala so se v poštrev le večje poškodbe.

„Molitev“ za odvrnitev potresa razdelila se je po šolskih otrocih med tukajšnje farane do 400 odtisov.

Dné 23. aprila pregledal je g. nadinženir Sch wab iz Postojne tukajšnjo farno cerkev in šolo; hvala Bogu, šolo nam ni ravno prehuo razrukalo.

Dné 10. t. m. bil je tukaj profesor geologije, dr. Suess; nabiral je tvarino za knjigo, ki jo bode o ljubljanskem potresu izdal.

Majeve zima dné 16. t. m. tudi nam ni pri-zanesla. Tega dné je zjutraj od tri četrt na sedmo uro naprej do poludne vedno pogromevalo; nastal bil je med tem pravi vihar; ploha je skoraj neprestano lila do polu najjste ure; — na to jel je pa sneg sipati, da je bilo res grdo za gledati; snežilo je skoraj dve celi uri. Ta belec pa ni imel teka; padlo ga je bilo za dobro kosmato slano, ki je pa že drugega dné dopoludne povsod izpuhtel. Škode ta zima ni naredila nobene, ker ni bilo slane.

Obnovljeni šolski vrt vstal je v teku zadnjih treh tednov zopet srečno od smrti. Zadnja prvotna

dela tlake dovršilo je dné 6. t. m. najst možakov in mladeničev iz Brezja; ti so delali ves dan v resnici neumorno, za kar zaslužijo očitno pohvalo.

Druga natančnejša dela vršili smo potem z dvema najetima delavcema in šolskimi dečki.

Sedaj raste na šolskem vrtu zopet 430 požlahtnjenih dreves in pa do 600 pikirancev, kar smo posadili, ko je bilo že popolno zeleno in deloma tudi že razcveteno.

Do 250 požlahtnjenih drevesc se je ob tem razdelilo med šolske dečke in odraščene delavce, ki so pri tem sodelovali.

Sedaj urejajo se še pota in steze na vrtu; le še z ilovico jih je treba nadevati in s česlom dobro na to posuti. Glavna rabata prideta pa v jeseni in prihodnji pomladi do popolne uredbe in nasaditve materinih dreves.

Zdravstvo, hvala Bogu, mora se poleg vse groze in strahu potresove prav ugodno imenovati.

Domače vesti.

(Nadvojvoda Evgen) se je pripeljal 29. maja s posebnim vlakom v Novo Mesto. Čeprav si je prepovedal vsak slavnosten vsprejem, vendar ga je na kolodvoru pričakovalo precej občinstva. Poklonila sta se mu gosp. okr. glavar pl. Vesteneck in gosp. mestni župan Perko. V nadvojvodovem spremstvu smo videli poleg njegovega adjutanta tudi grofa Petenek-a in župnika n. v. r. na Dunaju gosp. Jančar-ja. Dospevši na mestni trg, šli so vis. gospodje peš v kapiteljsko cerkev, ogledali so si tudi „križatijo“, nekdanjo last nemškega viteškega reda, in se potem nemudno odpeljali dalje v Metliko.

(Odlikovanje.) Presvitli cesar odlikoval je deželnega predsednika gosp. barona Hein-a z redom železne krone in njegovo soprogo, baroninjo Olgo Hein z zlatim križcem s krono za zasluge. Znano je namreč, da ob velikej nesreči nista za trenutek zapustila Ljubljane, ampak stanujeta v leseni baraki ter vsak po svoje z vsem naporom delata za blagor nesrečne dežele. — Pridružujemo se tedaj prebivalstvu, ki hvaležnega srca k temu zasluženemu odlikovanju čestita.

(Duhovske premembe na Dolenjskem.) Č. g. Janez Zupančič, župnik na Topli Rebrji je postal župnik v Banjiloki; č. g. Fr. Verhovšek, kapelan v Komendi je postal župnik v Svibnem; v Komendo pride kot kapelan č. g. Julij Čuk, kapelan v Dobropolju; v Dobropolje pride č. g. Jakob Pokorn s Polšnika, č. g. Janez Globelnik s Trebelnega na Polšnik kot župni upravitelj; kot kapelani so premeščeni č. gg.: Josip Mensinger iz Št. Janža na Trebelno, Ivan Bezeljak iz Boh. Bistrice v Št. Janž, Fr. Žvan iz Šmarjete na Bled, Martin Kerin s Krškega v Šmarjeto. Č. g. Alojzij Jaklič, kapelan v Starem Logu pride kot upravitelj na Toplo Reber.

(Občni zbor) podružnice sv. Cirila in Metodá za Novo Mesto in okolico vršil se bode, ker je bil zadnjič preslabo obiskan, v soboto dné 1. junija ob polu dveh popoldne v čitalniških prostorih s že objavljenim vsporedom. — K mnogobrojni udeležbi uljudno vabi ODBOR.

(Koncert) v korist ljubljanskemu mestu, ki se je vršil 19. minolega meseca, obnesel se je vsestransko prav ugodno. Naš list je premajhen, da bi prinesel strokovno oceno, torej le na kratko omenimo,

da je bilo občinstvo prešinjeno krasnega petja opernega pevca g. Tertnika; jako dopadal pa je tudi ljubljanski kvartet „Ilirija“ s svojimi milimi krasnimi glasovi. Domače pevkinje in pevci so se istotako fino odlikovali, sosebno so tamburašice s preciznim udarjanjem dokazale velik napredek od zadnje predstave. Posamezne točke spremljevala sta kaj spretno gg. Rizzoli in Hladnik. Tudi pri tem koncertu je pokazal g. kapelnik Hladnik veliko zmožnost in pridnost. Vspeh pa je tudi v materijelnem oziru bil velik, kajti nad 300 gld. je došlo v namenjeno korist.

(V bolnišnici Usmiljenih bratov v Kandiji) pri Novem mestu se je meseca aprila sprejelo v postrežbo 48 bolnikov, od marca ostalih bilo je 29, torej je bilo tekom meseca skupaj oskrbovanih 77 bolnikov. Od teh jih je ozdravelo 38; zboljšalo se je osmim, 1 slučaj bil je neozdravljiv; dva sta umrla, in sicer prvi za rakom na jetrih, drugi za zmehčitvijo možgan. Oskrbovalnih dni se je nabralo aprila 732.

(Ogenj.) Pretečeno sredo rano zjutraj vpepelil je ogenj Čamplovo hišo št. 21. na Gorenji Težki vodi. Zapalil je nekdo iz hudobije.

(Ponesrečil) se je 21. t. m. v Brusnicah čevljar, že Bukovec. Hotel je skozi okno ustreliti kragulja se staro puško, a zarjavela cev je počila in ubogemu odtrgala levi palec. Zapeljali so ga v bolnišnico Usmiljenih bratov v Kandiji.

(V Črnomlju) bode dné 3. junija, na binkoštni ponedeljek dopoldne ob 9. uri blagoslovljena na novo predelana mestna cerkva sv. Duha. Blagoslovili jo bodo prečastiti g. dekan iz Semiča Anton Aleš. Po blagoslovljenju bode govor in nato slovesna sv. maša. Ker že dolgo ni bilo „žegnanja“ pri tej cerkvi, in je cerkva lepo urejena, zato se nadejamo obilne vdeležbe. Popoldne ob 3. bode javen ljudski shod „katoliškega političnega društva za Dolenjsko“, kakor je na prvi strani povedano. Zato pridite Belokranjci k tema slovesnostima, ker bode veliko lepega in poučnega videli in slišali. Na svidenje v Črnomlju. — Sneg je pri nas naredil mnogo škode po sadnih vrtovih in tudi pri trtah.

(V Metliki) se je ustanovila Raiffeisenova posojilnica.

(V Radovici) je 21. maja pogorel neki hlev. Zažgali so otroci.

(Usmiljene sestre) so se naselile v Kočevju 18. aprila v tamošnji misijonski hiši, in v Kamniku 8. maja v poslopju, katero jim je podaril J. Murnik, veliki dobrotnik kamniškega mesta.

(Odbor slov. kat. akad. društva „Danica“ na Dunaji) se je v prvi redni seji dné 23. t. m. sledeče sestavil: Predsednik: drd. med. Frančišek Jankovič, podpredsednik: stud. med. Ivan Plečnik, tajnik: kand. phil. Zvonimir Dokler, blagajnik: stud. iur. Štefan Pregelj, knjižničar: stud. theol. Blaž Brdnik, arhivar: stud. iur. Pavel Valjavec.

(Ščuko), 6 kilo težko, vjel je v Krki nasproti Strmemu bregu Jakob Stopar. Nahajajo se baje tam še večje ribe.

(Potres) se še vedno ponavlja včasih močnejše, včasih slabije. Na Dolenjskem je bil precej močan v treh sunkih 24. maja kmalu po 6. uri zvečer. V Ljubljani in v okolici je cenitev že skoro dokončana; državna poslopja se niso cenila. Pri zasebnih hišah v Ljubljani je škoda 2,704.100 gld., pri mestnih poslopih 34.000 gld., pri deželnih poslopih 226.000 gld., pri cerkvah, samostanih in župniščih 174.000 gld. Po-

dreti bodo morali v Ljubljani 145 hiš. Škode na deželi je pri zasebnih poslopih $3\frac{3}{4}$ milijonov, pri cerkvah 470.000 gld., pri šolah 44.000 gld. Vsega vkupe torej blizo 8 milijonov goldinarjev. Ogromna svota! Uboga Kranjska dežela! Državni zbor je sprejel vse polajšave za zidanje novih poslopij, kakor mu je bilo predloženo. Ako dobi še vsak ponesrečenec izdatno darilo ali vsaj brezobrestno posojilo za nekaj let, potem bo vsaj za prvo silo pomagano. Bog nas varuj vsaj novih nesreč! V Novem Mestu je bila v nedeljo 26. maja ob polu 4 popoldne velikanska procesija, ki je šla v Šmihel. Udeležilo se je je kakih tri tisoč ljudi. Vršila se je po istem vspredu kakor 12. maja v Ljubljani.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu maju je vložilo 79 strank 13.429 gld. 59 kr., vzdignilo pa 32 strank 10.874 gld. 3 kr.; toraj več vložilo 2.555 gld. 56 kr.

— (Velike povodnji) so v štiški fari pri Stičini. Vasi Dob, Pece, Podboršt, Bič, Zagorica stoje v vodi. Na Dobravici stoji yoda skoro do oken. 23. maja so si ogledali kraj nesreče poslanca dr. Pappež in dr. Žitnik ter inženier Hrasky.

— (Sneg), ki je zapadel zemljo 16. maja, napravil je po celi Kranjski deželi veliko škodo zlasti v sadovnjakih, kjer se je drevje lomilo, in v vinogradih, kjer so se pognanki polomili ali pa pozebli. Slaba letina se nam obeta.

(Iz Amerike.) Med ameriški Slovenci se snujejo po vseh krajih, kjer je nekoliko več naših rojakov vkupe, katoliške družbe, ki naj v dušnem in gmotnem oziru pomagajo svojim članom. Društva sama pa so se zedinila v „Jednoto“, da se med seboj podpirajo. Duša vsemu temu gibanju je misijonar France Sušteršič z nekaterimi drugimi slovenskimi duhovniki, ki skrbijo za to, da se Slovenci na tujem ne izneverijo svoji katoliški veri in svojemu materinemu jeziku. Ta društva so silno potrebna, ker skušnja uči, da je že marsikak Slovenec na novem svetu popolno zgubil vero svojih pradedov. Nedavno sta se dva Slovenca iz Starega Trga pri Poljanah usmrtila, in sicer Miko Mihelič v East Heleni v Montani in Martin Kapš v Denveru v Kolorado. Čulo se je že tudi o raznih drugih zločinih slovenskih priseljencev. Hvala Bogu, da večina ostaja po neumornem trudu slovenskih misijonarjev zvesta katoliški veri in slovenskemu narodu. — Anton Tomažin iz Rovt pri Vel. Laščah se je nedavno v Ely v Minesoti smrtno poškodoval.

Razne vesti.

* (Koliko poje pajek?) Učenjak Libock je preračunal s tem, da je pajke opazoval in jih tehtal predno so jedli in pojedli, da je ta žival najbolj požrešna. Ko bi odrasel človek hotel primeroma toliko jesti, kolikor poje pajek, moral bi snesti na dan 2 vola, 13 kostrunov, kakih 10 prašičev in 4 sode rib. — Poslej torej ne bomo smeli več govoriti: „Požrešen kakor volk“, temveč: „Požrešen kakor pajek!“

Milodari za pogorelce na Toplicah.

Gosp. župnik Matej Jereb iz Št. Janža 4 gld. in vnovič 2 gld.; gosp. Josip Gorup, veletržec v Reki 25 gld.; gosp. V. Bergant, župnik iz Brusnic 5 gld.; gosp. župnik P. Ogrin iz Suhora 11 gld.; gosp. župnik J. Mervc iz Šentruperta 20 gld.; Kat. društvo rokodelskih pomočnikov 21 gld. 50 kr.; iz Toplerebri po gosp. župniku J. Zupančič 3 gld.; župnik gosp. Fr. Marešič iz Lipoglava 20 gld.; gosp. L. Bergant župnik iz Logatca 10 gld.;

„Ur. Slovenca“ 8 gld.; g. župnik Ant. Lesjak 5 gld.; g. župnik Iv. Golob iz Primskovega 10 gld.; gosp. škof. tajnik J. Barle iz Zagreba 10 gld.; g. Jožef Hren, mizarški mojster 1 gld.; bralno društvo v Mokronogu 40 gld.; gosp. O. Dolenec po „Ur. Slov.“ 5 gld.; č. g. Alojzij Pehani 5 gld.; g. župnik A. Šmidovnik iz Prečine 21 gld. 70 kr.; Neimenovani po „Ur. Slov.“ 5 gld.; farani iz Jesenic na Gor. in č. g. župnik J. Keršič po „Ur. Slov.“ 20 gld.; neimenovani iz Čateža pri Savi 5 gld.; po gosp. kap. I. Pristov iz Črnomlja 24 gld.

Vsem veledušnim p. n. dobrotnikom povrni mili Bog obilno na duši in telesu nam skazano dejansko sočutje!!!

J. Babnik,
župnik.

Darovi za kapelico Božjega groba:

Gospa Schegula iz Novega Mesta lepo altarno preprogo; gosp. Rohrman iz Slatneka 1 gld.; gosp. Andrej in Neža Čar iz Visokega 1 gld.; gosp. Ivan Pezdire jun. iz Drašič 1 gld.

Loterijske številke.

Gradec	18. maja	7	33	42	22	74
Trst	25. „	81	75	63	24	5

Oddaja občinske lovske pravice!

Občinski lov selske občine Šmihel - Stopice oddal se boče za pet let, namreč od 1. avgusta 1895 do 31. julija 1900 potom javne dražbe, katera se boče vršila pri podpisanem okrajnem glavarstvu

dné 21. junija 1895 ob 9. uri dopoldne, v najem.

To se objavi s pristavkom, da zamore vsakdo najemne pogoje tihuradno v uradnih urah pozvedeti.

C. kr. okrajno glavarstvo v Rudolfovem,
dné 15. maja 1895.

Vesteneck, m. p.,
c. kr. okrajni glavar.

Gospodarskega opravnika

sprejme v službo podpisano vodstvo. Kdor ni kako nižjo kmetijsko šolo z dobrim vspehom dovršil, naj se ne oglašja. Nekdanji učenci deželne vinarske in sadjarske šole na Slapu ali sedanje vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu imajo prednost. Letna mezda znaša 360 gld., namestek za kurjavo 20 gld. Prosto je stanovanje, prosta svečava (petrolej) in užitek majhnega zelenjadnega vrta. — Nastop službe je dné 1. avgusta t. l.

Prošnje je poslati do 15. junija t. l. podpisanemu vodstvu.

Vodstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu,

dné 24. maja 1895. (133—1)

V prodajalno z manufakturnim blagom sprejme se takoj v poduk

 deček,

ki je dovršil vsaj ljudsko šolo in je lepega vedenja. Kje pove uredništvo „Dol. Novic“. (132—1)

Zemljišče na prodaj

je blizo Mirne peči, ob glavni cesti ležeče, obstoječe iz njiv za pet in pol mernikov posetve in lepe hoste; proda se takoj iz proste roke. — Več pove

Johana Berus,

(134—1)

Ivana Vas št. 7, pošta Mirna peč.

Naznanilo. (129—1)

Svojim p. n. naročnikom uljudno naznanjam, da je moj dosedanji potovalec, gospod

HINKO KAUFMANN,

stopil iz moje službe in da dotičnik ni več pooblaščen kako reč v mojem imenu naročati ali sprejemati.

Jače Waitzen, — Reka - Sušak.

Zahvala.

Tušovska soseska izreka po cerkvenih ključarjih očitno zahvalo g. Juretu Štruelju, c. kr. okrožn. svetovalcu in sodniku v Žužemberku za podarjeni dve svetilki in g. Matiji Mušiču iz Tušvega dola, sedaj v Ameriki za podarjenih 100 gld. k cerkvi „Marije Magdalene v Tuševdolu“.

Oskrbništvo cerkve v Tuševdolu,

dné 15. maja 1895.

Štefan Štruelj.

Franc Adam.

Oznaniło.

Ivan Bajuk, posestnik v Metliki prodaja iz proste roke zemljišče v Drašičih,

poprej lastnina Niko Petrašiča. — Kupci naj se blagovolijo oglasiti pri lastniku. (130—1)

Hiša je na prodaj

ali pa na 6 let v najem za oddati v Šmihelu, četrte ure od Novega Mesta, katera je še popolnoma nova, komaj 2 leti kar je zidana, obstoječa iz dveh sob, kleti in hodnika; okoli hiše je tudi vrt. Kupna cena je 900 gld.

Kraj, kjer se hiša nahaja, pojasni g. J. Krajec, ponudbe sprejema pa lastnica Pepina Turk. (110—3)

Priden deček

iz poštene hiše sprejme se takoj v prodajalno z mešanim blagom na deželi v poduk.

Kje pove opravništvo „Dol. Novic“. (125—2)

Prodajalnica

z dvema sobama in kletjo, katera se tik farne cerkve v Šent Rupertu pri Mokronogu nahaja, se dá v najem.

Več pove Jožef Frelih, posestnik v Št. Rupertu.

Dve hiši

z vsem gospodarskim poslopjem na prodaj so pri Sv. Roku poleg Št. Vida pri državni cesti blizu postaje dolenske železnice, pripravi za vsaki obrt; vse v prav dobrem stanu. Zraven pripada 13 oralov 1554 kvadr. sežnov zemlje, njive, travniki, gojzd in vrta.

Natančni pogoji se zvedó ustmeno ali pismeno pri

Ignaciju Spendal-u, posestniku na Polju h. št. 10.

(128—1)

Štiri stanovanja.

V čisto novi, popolnoma moderno zgrajeni R. Dolenc-ovi hiši na trgu sv. Katarine št. 218 v Novem Mestu, oddati bode pričetkom avgusta oziroma septembra t. l.

čvetero stanovanj.

K dvem pripada tudi nekoliko vrta. — Oglašila sprejema lastnik hiše. (102—3)

Stara cerkvena ura,

porabna pri podružnici, je po nizki ceni na prodaj. Cerkevno predstojništvo Podgrad. P. Novo Mesto.

Gostilničar

(131—1)

s 500 gld. kavcije — se takoj sprejme.

Naslov: Oskrbništvo Ruprčevrh pri Novem Mestu.

Hiša na prodaj!

Anton Janež, posestnik na Brodu št. 24, prodaja iz proste roke

eno hišo,

bodisi na Brodu pri Novem Mestu ali pa na Potoku pri Valtu Vasi št. 13., katera je malo manjša. — Več pove ravno isti. (126)

Nova lepa črna salonska obleka

za bolj životnega gospoda, je takoj na prodaj. — Več pove iz prijaznosti g. Weiss, krojač v Novem Mestu.

Posestvo

(žaga s kmetijo) na dobri vodi, vedno polno dela, za kupčijo z lesom ugodno ležeča, ker je blizu železnice, v najboljšem stanu — z veliko njivo, hišo in gospodarskim poslopjem je na prodaj. — Več pove gospod

A. Kališ, (115—2)

posredovalec za kupčijo s posestvi v Ljubljani, Prešernov trg.

Pozor na kleparska dela!

P. T.

Spodaj podpisani blagovitim si naznaniti slavnemu občinstvu, da izdelujem vsakovrstna

stavbena in galanterijska dela

po najnižji ceni iz morpločevine (verzinktes Eisenblech) št. 18. in sicer: strehe po 2 gld. 70 kr. m², velike žlebe m po 80 kr., male po 65 kr. m. Ravno tako tudi cevi (Ablaufrohren).

Z odličnim spoštovanjem

August Küssel

(64—6)

kleparski mojster v Novem Mestu.

Dobro in trpežno delo.

Točno izdelovanje.

Nizka cena.

Kot nadomestilo za bobovo kavo se priporoča po zdravniških ženskam, otrokom in bolnikom! Najokusnejša, edina zdravna in ob časih najcenejša pijača je bobovi kavi jo!

KATHREINER.

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

Najčistejši prirodni plod v celih zrnih, ki se ne dajo ponarejati.

Se dobi povsod: $\frac{1}{2}$ Kile za 25 kr.

ČASTNI DIPLOM 1891-1894. 8 ZLATIH KOLAJN

Pozor: zahtevajte in jemljite le izvrstne zavoje s imenom „Kathreiner“.

Vina bela in črna (24—5)

se dobé vsaki čas pri

Edvardu Rosini v Kandiji st. 2.

poleg Novega Mesta.

Nagrobni venci

vsake vrste s trakom in napisom, dobivajo se po jako nizki ceni pri

(101—2) **F. S. Murgelj-u** v Rudolfovem.

Na prodaj je hiša

čisto nova, zidana, četrt ure od trga in kolodvora, obstoji iz 3 sob, kuhinje, 2 kleti, gospodarskega poslopja, travnika s sadnim drevjem nasajenega in njive. Več se izve pri Jan. Lenard u v Rajhenburgu Štajersko.

Na prodaj je hiša

s tremi sobami, kuhinjo, drvarnico, svinjakom in vrtom v jako dobrem stanu v Novem Mestu, Sv. Jurja ulica št. 178. — Več se izve ravno tam. (119—2)

Kovačnica

s stanovanjem, na jako pripravnem kraju v Št. Jurji pri Kranju, odda se takoj pod ugodnimi pogoji v najem kovaču, ki ima svoje kovaško orodje, če je sam, ali pa tudi z družino. — Natančneje se izve pri

(120—2) **Anton Skok-u** v Kostanjevici na Dolenjskem.

Trtne škropilnice

jako trpežne ter na dva načina narejene, stane ena iz medenine (mesinga) v obliki škarij 6 gld. Druga, tudi iz medenine ter v obliki krogle, stane 5 gld.

Izdelujem pa tudi druge različne priprave, n. pr. kletarske kadilnice, filtre za vino čistiti itd. itd.

K obilni naročbi se najvljudneje priporoča

(74—5) **Anton Kajtna,** klepar v Radečah pri Zid. Mostu.

Škropilnice se pa tudi dobijo pri

Avgustu Kajtna-tu v Litiji.

Carinthia-Lithion vrelci

pri Železni Kapli na Koroškem,

so izvrstna namizna pijača in izborna zdravilo proti vsakovrstnim katarom in raznim boleznim na obistih in mehurji. — Dobi se pri lastništvu na Železni Kapli, pri gosp. Henriku pl. Mattoni-ju na Dunaju, v gosp. Alojziji Černič-ovi agenturi v Ljubljani, in pri gg. trgovcih: M. Kastner in P. Lasnik v Ljubljani, F. Dolenc-u v Kranju in Škofji Loki, A. Pinter-ju v Kamniku, A. Pauser-ju ml. v Novem Mestu, P. Petsche-tu v Kočevji in I. Pauser-ju v Ribnici. (93—4)